

4. Любицева О. О., Панкова Є. В. Туристичні ресурси України: навчальний посібник / О. О. Любицева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К.: Альтерпрес, 2007. – 396 с.
5. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / В. І. Мацола. – Львів: Видавництво при Львівському університеті, 2000. – 295 с.
6. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України: підручник у 3-х частинах / В. П. Руденко. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – 552 с.

ПУЛЯЄВА О. В.

ТУРИСТСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ПЕРЕДУМОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСТРІВНИХ ДЕРЖАВ ТРОПІЧНИХ ШИРОТ

Туристична індустрія впродовж останніх десятиліть динамічно розвивається і стає однією з пріоритетних сфер економіки, яка забезпечує вагомий дохід в бюджет країн світу. Розвинена туристична інфраструктура та вигідне місце розташування сприяють туристичній привабливості. Туристська діяльність займає важливе місце в економіці більшості країн. На її частку припадає до 10% світового валового національного продукту і близько 11% світових споживчих витрат. При цьому туристичний бізнес вважається одним з найприбутковіших у світі.

Острівні держави, розкидані в світовому океані, дуже вразливі, як в економічному, так і в соціальному планах. Географічна ізоляваність і обмеженість природних ресурсів, змушує їх вести політику, орієнтовану на пошук нових джерел підтримки життєвого рівня населення та умов для сталого розвитку економіки в цих державах. Острівним державам дуже важливо постійно підвищувати соціально-економічний рівень і бути у зв'язку із зовнішнім світом. Тому, можна стверджувати, що тема «Туристичний потенціал як передумова соціально-економічного розвитку острівних держав тропічних широт» на сьогоднішній день актуальна.

В українській літературі з економіки і в суспільній практиці довгий час спостерігалася недооцінка туристичного бізнесу як однієї з найбільш важливих сфер соціально-економічної діяльності. Кількість теоретичних і практичних розробок у даній області, у порівнянні з іншими галузями економічних знань, незначна. Але слід виділити цілий ряд вітчизняних авторів, що вивчають цю проблему: Ващенко Н.П., Кулешова Г.О., Мельниченко С.В., Смалъ І.В., Самойленко А.А., Поколодна М.М. та ін.

Детального вивчення заслуговують роботи російських вчених: Александрова А.Ю., Бовсуновська А.Я., Мироненко Н.С., Святохо Н.В., та ін.

Метою статті є розгляд туристичного потенціалу острівних держав тропічних широт та оцінка ролі міжнародного туризму в їх сучасному соціально-економічному розвитку.

Відповідно до поставленої мети статті необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути поняття туристичного потенціалу;
- дати характеристику острівних держав тропічних широт;
- дослідити особливості туристичного потенціалу Домініканської Республіки.

Поняття «потенціал» стало особливо популярним на сьогоднішній день і як і раніше, в різних дослідженнях, залишається дискусійним питанням. Категорія «потенціал» близька до поняття «ресурс», лише відрізняється тим, що досить чітко пов'язаний з конкретним користувачем. У ряді випадків поняття «туристський потенціал» і «природно-ресурсний потенціал» розглядаються як синоніми. Ми вважаємо, що необхідно роздільне використання понять – «туристський потенціал» і «природно-ресурсний потенціал». З нашої точки зору, під природно-ресурсним потенціалом розуміється сукупність природних ресурсів і умов, які характерні при даному рівні розвитку технічних, соціальних, економічних та інших відносин. На наш погляд, «туристський потенціал – це вся сукупність необхідних елементів для організації візного туризму на певній території. Під необхідними елементами слід розуміти: природні, культурні, історичні, соціальні, технічні, інноваційні, економічні умови (ресурси, відносини), а також інфраструктуру туризму, менталітет населення, інвесторів в особі держави і підприємців [1].

Таким чином, туристський потенціал території – це наявність у неї можливостей до розвитку туристичної індустрії та отримання від її функціонування позитивного соціально-економічного ефекту і підвищення рівня туристської привабливості цієї території [1].

Острівна держава – це держава, яка розташована на одному або декількох островах і не пов'язана ні одним зі своїх регіонів з материком. Острівні держави тропічних широт, володіють значним туристичним потенціалом. Всього їх у світі на даний момент налічується 47, вони знаходяться в Європі, Азії, Африці, у Північній і Південній Америці, і, звичайно ж, в Океанії. Багато з цих країн користуються великою популярністю у туристів, пропонуючи їм унікальні пляжі, неймовірні природні ландшафти і видове різноманіття, самотню і вельми колоритну культуру, а також величезну кількість пам'яток, які відзначають найважливіші віхи в історії країни. Так, багато країн, особливо, це стосується держав що омиваються Карибським морем, а також деяких африканських країн, рясніють будівлями у колоніальному стилі, які були побудовані за часів експансії європейськими країнами. Інші острівні держави мають практично невивчену територію з дикими

джунглями, в глибині яких мешкають невідомі племена. Є країни, що пропонують традиційний пляжний відпочинок в оточенні цивілізації і комфорту – якісні готелі, високий сервіс, тенісні корти і поля для гольфу, казино і ресторани. А є такі, які приваблюють своєю екзотичністю і незайманою природою. Загалом, всі вони дуже різні, і можуть запропонувати різні туристичні послуги.

Острівні держави знаходяться в тропічному кліматичному поясі, але в різних частинах Землі, відповідно це визначає їхню різноманітність і забезпеченість природними туристичними ресурсами.

Основні фактори які сприяють розвитку рекреації:

- острови омиваються океанами та морями;
- різноманітні і багаті природні ресурси та неповторна культурно-історична спадщина;
- велика різноманітність етнічного складу (екзотика).

Негативні фактори розвитку рекреації:

- непридатність значної частини територій (пустелі, скелі, гори, джунглі) для організації масового туризму;
- низький рівень економічного розвитку більшості країн, невідповідність до прийому туристів;
- слабкий розвиток транспортних комунікацій, нестабільність внутрішньополітичного становища в більшості азійських країн [2].

На островах тропічних широт прекрасно розвинені різні види водного туризму: рибна ловля, дайвінг, сноркелінг (вид плавання під поверхнею маскою і дихальною трубкою і, зазвичай, з ластами), катання на водних лижах, віндсерфінг (вид вітрільного спорту і водних розваг, в основі якого лежить майстерність управління на водній поверхні легкої дошки невеликого розміру з встановленим на ній воді з вітрілом) і кайтсерфінг (водний вид спорту, основою якого є рух по поверхні води під дією сили тяги, що розвивається утримуваним і керованим спортсменом повітряним змієм або кайтом), серфінг, яхтинг.

Одним з популярних напрямків пізнавального туризму є етнографічний туризм – відвідування місць традиційного проживання аборигенів, де культура корінних жителів стала невід'ємною частиною індустрії туризму. Стабільно високим є інтерес і до пізнання природних об'єктів. До таких можна віднести рідкісні й цікаві явища (об'єкти) природи: водоспади, печери, гейзери й т.ін [4].

Домініканська Республіка розташована на острові Іспаньола між Карибським морем та Атлантичним океаном, на сході від держави Гаїті. Вона має другу за величиною економіку в Карибському морі, її економіка залежить від сільського господарства, торгівлі та послуг і особливо від туризму. Країна довгий час розглядалася як експортер цукру, кави і тютюну, але в останні роки сектор послуг перевищив аграрний сектор за кількістю зайнятих завдяки зростанню туризму та створенню зон вільної торгівлі.

У Домініканській Республіці доходи від міжнародного туризму складають 64 % вартості товарного експорту. Згідно зі статистичними даними Всесвітньої туристичної організації, в 2013 році Домініканську Республіку відвідали 4,6 млн. осіб. Доходи від туристичної індустрії в цьому році становили – 5,1 млрд. доларів. Незважаючи на те, що світова криза зменшила туристичні потоки в різних країнах, Домініканська республіка за період січень-жовтень 2013 збільшила число туристів на 12,40%. Іноземців (у порівнянні з попереднім, 2012 роком, їх додалося майже на 10%). Збільшилися туристичні потоки з Європи до Домініканської Республіки (на 5,5% зріс потік туристів тільки з Німеччини, Великобританії. Не відставали і Швеція з Канадою. Варто зауважити, що туризм відіграє ключове значення в економіці Домініканської республіки. [3].

Висновки. Було розглянуто поняття туристичного потенціалу і встановлено, що туристський потенціал території — це наявність у неї можливостей до розвитку туристичної індустрії та отримання від її функціонування позитивного соціально-економічного ефекту і підвищення рівня туристської привабливості цієї території. З'ясували, що острівні держави успішно розвивають туристичну інфраструктуру, що сприяє підвищенню туристичної привабливості країн та їх конкурентоспроможності у світі, прискорює процеси їх інтеграції у світову економіку, забезпечує перехід від аграрного та індустріального типу до розвитку економіки на основі сфери послуг. Слід зауважити, що вони мають сприятливий клімат, екзотичну природу, багату історичну та культурну спадщину, цінову доступність туристичних послуг, розвинуту систему спортивних розваг, вигідне економіко-географічне положення для успішного розвитку туристичного бізнесу. Дослідили туристський потенціал Домініканської Республіки та визначили, що вона є типічною острівною державою тропічного поясу, яка активно розвивається у сфері туризму. Встановили, що тривалий час Домініканська республіка є однією з лідерів у кількості прибуттів серед країн Карибського басейну. В 2013 році 4,6 млн. туристів здійснили туристичні подорожі до Домініканської республіки. Доходи від туристичної індустрії в цьому ж році становили – 5,1 млрд. доларів.

Література:

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристичні ресурси: методологія і методика аналізу, термінологія, районування / О. О. Бейдик. – К.: Вид.-поліграф. центр «Київ. ун-т», 2001. – 395 с.
2. Воскресенский В. Ю. Международный туризм : учебное пособие / В. Ю. Воскресенский. – М.: «Издательство Юнити-Дана», 2005. – 198 с.
3. Всесвітня туристична організація. [Електронний ресурс] / UNWTO World Tourism Barometer, Volume 11, January 2013. – Режим доступу: <http://www2.unwto.org/>.
4. Пузаков Е.П. Международный туристический бизнес / Е. П. Пузаков, В.А. Честикова. – М.: Экспертное бюро, 2007. – 214 с.